

Dacă viața este un banchet...

„Tușa Mame este cea mai veselă și mai neconvențională mătușă pe care o vei întâlni vreodată, și o vei adora.”

– WASHINGTON STAR

„Nebunii extravagante și peripeții delirante.”

– NEW YORK TIMES

„Cea mai amuzantă poveste despre cel mai memorabil personaj pe care îl vei întâlni vreodată...”

– CHICAGO TRIBUNE

„Splendid de amuzantă. *Tușa Mame* este o carte fermecătoare – o lumină foarte puternică într-o lume mohorâtă.”

– BOSTON HERALD

„Povestea *Tușii Mame* este, mai întâi de toate, amuzantă, și în al doilea rând, foarte amuzantă.”

– NEW YORK HERALD TRIBUNE

„Un pachet de umor nebunatic care va face cititorul să chihotească până la sfârșit... Dacă vrei să te amuzi cum se cuvine, *Tușa Mame* este cel mai sigur pariu în librăriile de astăzi.”

– CHICAGO TRIBUNE

„Vă sugerez să nu o citiți într-un loc public. Oamenii se vor întreba dacă nu cumva sunteți puțin săriți, fiindcă vă veți trezi râzând în hohote. Tușa Mame este un personaj de care vă veți aminti cu plăcere.”

– SAN FRANCISCO CHRONICLE

„*Tușa Mame* este cea mai amuzantă și mai nostalgică poveste peste care e probabil să dai în următoarele câteva luni... Extravagantă, îndrăzneță, sofisticată.”

– DENVER POST

„Pregătiți-vă serios toți mușchii care sunt afectați de răs, luați un exemplar din *Tușa Mame* și porniți în cea mai nostimă călătorie pe care ați avut-o în ultima vreme. *Tușa Mame* e prea grozavă ca s-o ratați.”

– CHATTANOOGA TIMES

„S-ar putea să începeți să râdeți de la prima pagină a *Tușii Mame*, dar până ajungeți la jumătate vă veți trezi că nu vă mai puteți opri. Și nu e vorba doar de câteva chicoteli timide, ci de adevărate hohote de răs până la lacrimi.”

– COLUMBUS CITIZEN

PATRICK DENNIS

TUȘA MAME

O aventură ireverențioasă

Traducere din limba engleză de
Bogdan Ghiurco

 ACT și Politon

2021

This translation published by arrangement with Broadway Books,
an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

Auntie Mame

Copyright © 1955 by Patrick Dennis, renewed in 1983 by the Tanner family.

Introduction copyright © 2001 by Paul Rudnick.

Afterword copyright © 2001 by Michael Tanner.

All rights reserved

Originally published by the Vanguard Press in 1955.

© 2021 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.actsipoliton.ro/blog

Traducător: **Bogdan Ghiurco**

Redactor: **Camelia Zara**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Marian Iordache**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DENNIS, PATRICK

Tușa Mame / Patrick Dennis; trad.: Bogdan Ghiurco. - București:

ACT și Politon, 2020

ISBN 978-606-913-680-5

I. Ghiurco, Bogdan (trad.)

821.11

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

Celor mai cumplite dactilografe din New York,

V. V. și dna. A.

Cuprins

Introducere de Paul Rudnick	9
1. Tușa Mame și orfanul	17
2. Tușa Mame și ora copiilor	39
3. Tușa Mame pe sub furcile caudine	69
4. Tușa Mame și frumoasa din Sud	103
5. Tușa Mame, scriitoare	145
6. Tușa Mame în misiune de salvare	189
7. Tușa Mame și liga studenților	233
8. Tușa Mame și iubirea mea ca un balon de săpun	271
9. Tușa Mame și chemarea la arme	317
10. Tușa Mame și vara de aur	353
11. Din nou în vizită la tușa Mame	401
Cuvânt de încheiere de Michael Tanner	416

Introducere

de Paul Rudnick

Patrick Dennis poate dăuna grav pubertății. Aveam doar unsprezece sau doisprezece ani când i-am descoperit romanele într-o bibliotecă publică din New Jersey, iar poveștile lui de viață din rândul oamenilor delirant de sofisticați m-au făcut să-mi doresc cu disperare să fiu adult sau, cel puțin, să beau un cocktail serios și să fumez dintr-un portțigaret lung de șaisprezece centimetri. *Tușa Mame* este fără îndoială cea mai cunoscută și apreciată operă a domnului Dennis, iar personajul ei principal a devenit un arhetip: tușa Mame este răspunsul diabolic al Americii la Mary Poppins.

Romanul a fost construit inițial ca o serie de povestiri având-o în centru pe Mame, însă un redactor priceput a sugerat să le pună cap la cap printr-o metodă furată din cea mai serioasă și suburbană dintre publicații, *Reader's Digest* (am aflat de această strategie din cuprinzătoarea și indispensabila biografie a lui Patrick Dennis, scrisă de Eric Myers, *Uncle Mame* [*Unchiul Mame*]). În această revistă, oamenii își aminteau adesea de câte un personaj memorabil, de regulă o adorabilă domnișoară bătrână care îți dezvăluia secretele conservelor de piersici, sau câte o profesoară severă, dar drăgăstoasă, de latină, care le vorbea elevilor despre clipele de glorie ale lui Catullus. Patrick

Dennis a răsturnat cu voioșie și malițiozitate acest format convenabil, al cărui personaj memorabil este Mame Dennis, o mondenă spumoasă din Manhattan, o fumătoare înrăită și adesea abțiguită, pentru care ora nouă dimineața înseamnă „miezul nopții”. Romanul este narat de însuși Patrick Dennis, un orfan de zece ani, care ajunge în apartamentul înfiorător de înzorzonat al tușii Mame din Beekman Place în timpul unei zgomotoase petreceri pe a cărei listă de invitați figurează, printre alții, un cuplu unde „bărbatul seamăna cu o femeie, iar femeia, cu excepția fustei de tweed, era o variantă perfectă a lui Ramon Novarro”. După un lung episod de confuzie, tânărul Patrick povestește că mătușa „m-a luat în brațe și m-a sărutat și mi-am dat seama că eram în siguranță”.

O parte din farmecul cărții constă în ireverența pe care o arată față de eventualele angoase familiale: Patrick nu deplânge niciodată faptul că e orfan, în vreme ce psihoterapia este considerată o modă, la fel ca aranjamentele florale japoneze sau tunsoarea bob. Tușa Mame devine un model de părinte desprins parcă din imaginația unui copil poznaș: e bogată, slobodă la gură și incredibil de fermecătoare, ca o scandalagioaică pe patine cu roțile care-și flutură bagheta magică și face să apară servitori, cearșafuri din mătase și, ocazional, un Rolls-Royce. Mame se poartă ca o actriță cu un repertoriu nesfârșit de roluri adorate de public. Pe parcursul romanului, Mame devine, printre altele, o frumoasă domniță din Sud, o scriitoare vag anglo-irlandeză cu pelerină și o brahmană îmbrăcată în sari. Variațiile ei constante de personalitate, accent și carieră sunt dictate în primul rând de pasiunea pentru o garderobă în permanentă schimbare; pentru Mame, pălăriile sunt un destin. Mame glorifică reinventarea personală. Aceste lucruri o

fac să exercite o influență extraordinară asupra imaginației unui copil și să fie, totodată, un model de viață pentru traves-tiții de pretutindeni. Mame este definitorie pentru triumful costumării, indiferent de orientarea sexuală: perspectiva unei noi culori a părului, a unei coronițe, a unei perechi de pantaloni evazați poate simboliza speranța însăși.

Publicată pentru prima dată în 1955, *Tușa Mame* a devenit imediat un bestseller, înainte chiar ca recenziile aproape unanim adulatoare să înceapă să curgă; cartea trebuie să fi părut un tonic ideal contra apatiei à la Donna Reed* a epocii. Anii '50 au făcut din suburbiile americane un model al paradisiului familial, în vreme ce tușa Mame ridică în slăvi vâlva Manhattan-ului, apartamentele de lux moderne și oamenii precum prietena ei cea mai bună, Vera Charles, „o actriță celebră din Pittsburgh, care vorbea de parcă se născuse în Mayfair, ceea ce nu mereu ajuta interlocutorul să înțeleagă ce spune.

Mame Dennis, îmbrăcată probabil într-o rochie de șifon Chanel cu „un strop de blană de zibelină”, a reprezentat un antidot amețitor pentru Mamie Eisenhower, cu bluzele ei ponosite și bretonul ei îngrijit. Dacă tușa Mame are vreun dușman, aceștia sunt inșii semidocti, agresivi și plictisitori precum Upsonii, un clan cu care intră la un moment dat în conflict. „Upsonii trăiau așa cum își dorea orice familie din America – nu în lux, dar confortabil. Aveau din toate lucrurile câte două: două locuințe, un apartament în Park Avenue și o casă în Connecticut; două mașini, un Buick sedan și o camionetă Ford; doi copii, un băiat și o fată; doi servitori,

* Donna Reed (1921-1986), cunoscută mai ales pentru rolul din filmul lui Frank Capra din 1946, *It's a Wonderful Life* (*O viață minunată*) și devenită un simbol al femeii cuminiți, „de casă”. (n.tr.)

un bărbat și o femeie; două cluburi, în oraș și în provincie; și două interese, banii și poziția socială.”

Dacă Mame are vreun plan, atunci acesta este pro-plăcere și anti-ifose. Din când în când, spre surpriza tânărului Patrick, ea desființează verbal o varietate de snobi și bigoți; este o activistă clasică de stânga, cu smaralde și parfum Dior. Deși romanul dă de pământ și cu antisemiții și rasiștii confederați, adevăratul venin este rezervat crimelor împotriva bunului gust: căminul familiei Upson era „foarte pitoresc, foarte provincial, foarte colonial. Era plin de felinare de trăsură, veioze cu întrerupător, lămpi făcute din putineie de unt, râșnițe de cafea și borcane de spițer”. Mame poate tolera orice, cu excepția „încălzitoarelor pentru pat, burdufurilor vechi, pirostriilor de aramă și goblenurilor țipătoare atârinate pe pereți în rând cu benzi desenate cu spioni, gravuri de vânătoare, hărți îngălbenite și dagherotipuri sclivisite”. Pentru Mame, gândirea convențională și decorurile americane timpurii sunt o închisoare; ea militează pentru libertatea sexuală absolută, călătoriile prin lume și „emoția febrilă a unei cariere creative”! Mame consideră că viața trebuie să fie artă și întreaga planetă, publicul ei.

Fiind un satirist feroce, autorul *Tușii Mame* nu-și iartă nici personajul principal: Mame este luată peste picior și, totodată, adorată pentru aerele și nebunia ei teatrală. Este vanitoasă și îi e frică să îmbătrânească, cochetează cu flăcăii mai tineri și își pierde averea în timpul Marii Crize. Din fericire, după ce trece printr-o serie de chinuri în câmpul muncii, creatorul lui Mame îi face rost de un soț milionar demn de toată admirația și, ulterior, de o văduvie de aur. Patrick Dennis, autorul, o iubește pe Mame, dar nu insistă să o luăm prea în serios; ea este un fabricat artistic, un

bibelou superb lucrat. Acest tip superficial de comedie de moravuri este una dintre cele mai notorii forme ale literaturii; fãpturile divine pot deveni lesne obositoare. *Tușã Mame* este un basm cu chercheliți, iar Mame este o Cenușãreasã cu numeroși prinți pretendenți și cu un venit independent.

Pe rând, *Tușã Mame* a fost adaptatã într-o piesã de succes pe Broadway, într-un film la fel de reușit la Hollywood, într-o operetã de mare succes și într-un musical îngrozitor, cu Lucille Ball în anii de declin ai carierei sale. Aceastã ultimã și dezastruoasã ecranizare ilustreazã o omogenizare periculoasã a romanului. Lucy o transformã pe Mame într-o figurã de mare forțã și inspirație, într-o doamnã de calitate, grațioasã și radioasã, filmatã într-o aurã plãcutã care ar fi satisfãcut-o chiar și pe Loretta Young. Rosalind Russell o interpreteazã pe Mame în filmul anterior, care nu e un musical, și pânã și ei îi reușește un personaj mai puțin ipocrit; tușã Mame n-ar trebui sã devinã niciodatã o forțã milostivã a naturii, care își educã cu curaj nepotul sfios și varsã pe ascuns o lacrimã când îi cumpãrã prima pereche de pantaloni lungi. Aceste versiuni multimedia ale lui Mame sentimentalizeazã romanul și ea devine practic o eroinã asexuatã, nesofisticatã, tipicã pentru *Reader's Digest*.

Patrick Dennis este cel mai puțin lacrimogen scriitor cu putințã. Romanele sale ulterioare, multe dintre ele devenite la rândul lor bestselleruri, creeazã o panoramã otrãvitoare a societãții americane, din însoriții ani '20 pânã în friguroșii ani '60. Printre preferatele mele se numãrã *Genius*, un portret cuprinzãtor al unui regizor de film pretențios, vizionar, lunatic din Mexic, un personaj în stilul lui Orson Welles, care ajunge la sapã de lemn și produce de la zero

un film epic, finanțat independent. De asemenea, îmi plac foarte mult *Tony*, o portretizare scabroasă a unui arivist social, și *How Firm a Foundation*, o eviscerare delicioasă a unui clan similar familiei Kennedy, care se confruntă cu dificultăți financiare. Toate romanele domnului Dennis sunt de o ambivalență morală intrigantă; el este atras, fără să se poată împotrivi, de personalitățile supradimensionate, însă știe să le recunoască nebunia. Multe din cărțile sale sunt structurate ca *Tușa Mame*; divele extravagante sunt văzute din perspectiva unui străin ceva mai serios și mai precaut.

Patrick Dennis a dus o viață cu multiple fațete, una de soț devotat și tată, una de aventurier sexual, una de romanțier zăpăcit și – în mod fascinant, în anii ulteriori gloriei sale – de majordom anonim pe moșia lui Ray Kroc, fondatorul lanțului McDonald's. Dl. Dennis este un administrator-artist; a avut acces în viața celor bogăți și celebri, dar a reușit să păstreze distanța față de ei. El este, mai presus de toate, un excelent observator social și un maniac al detaliilor, într-o tradiție care cuprinde scriitori de la Edith Wharton la Tom Wolfe. Mame se referă la o familie ca fiind „un pic prea din B. Altman – vorbim de etajele scumpe, bagă de seamă”, iar pe parcursul celui de-al Doilea Război Mondial declară că „a vândut mai multe obligațiuni decât și-a creat o femeie care lucrează la El Morocco”. Când am citit prima dată aceste propoziții, n-aveam nici cea mai vagă idee ce erau B. Altman sau El Morocco, dar am înțeles instant: Patrick Dennis are o pasiune pentru conținutul precis al unui coș sofisticat de picnic și inflexiunile exacte ale unui texan guraliv. Arta lui este vioișia.

Când vorbim despre *Tușa Mame*, termenul „teatral”, exagerat și excesiv folosit, își arată inevitabil slutul chip. Conceptul de „teatral” a devenit o marfă extrem de neclară și cuvântul este folosit pentru a descrie totul, de la o reclamă în care apare Cher până la orice lucru care îl face pe un bărbat heterosexual să se simtă inconfortabil. „Teatral” este utilizat adesea în mod disprețuitor, sugerând că o operă nu este doar superficială, ci și fandosită, fiind apreciată doar de un cult ironic deconcertant. Mame Dennis este, cu siguranță, teatrală, dar de ordin superior; ea este echivalentul ornamentului Art Deco de pe capota bolidului teatral. Este o femeie teatrală de înaltă clasă pentru că Patrick Dennis nu face compromisuri și creația lui dă dovadă de iscusință și inteligență.

Personajele principale din operele ulterioare ale domnului Dennis sunt mai sumbre și mai complexe. Mame este o desfătare tinerească. Mame este teatrală în forma sa cea mai frivolă – triumful fanteziei asupra plictisitorului bun simț. Ea se înscrie într-un panteon alături de Judith Bliss, o actriță semi-pensionată cu o slăbiciune pentru melodrama zilnică din piesa *Hay Fever (Febra fânului)* a lui Noël Coward, și de doamna Stitch, șovăielnica regină a societății londoneze din romanul *Scoop* de Evelyn Waugh, care, la un moment dat, intră cu mașina în tunelul de metrou.

Ca adolescent în New Jersey, cel mai impresionat am fost de respectul lui Patrick Dennis pentru stil. În *Tușa Mame*, după ce ajunge la facultate, Patrick se împrietenește cu niște băieți de care îl leagă admirația sinceră pentru șarmul, nonșalanța și blacheurile lui Fred Astaire; de fiecare dată când un membru al găștii se confruntă cu o provocare socială, se întreabă: „Ce-ar face Fred?” În New Jersey,

oamenii dezaprobau trăsăturile puternice de personalitate, iar ritmul șfichiuitor de step ar fi fost considerat suspect. Monotonia era la putere, iar Patrick Dennis a fost pentru mine un far care m-a călăuzit spre depravarea Manhattanului după care tânjeam. În acel moment, în anii '70, cărțile domnului Dennis începeau deja să nu mai fie republicate; stilul lui era considerat depășit, marfă de prisos. Mie nu mi-a păsat și am avut dreptate: cărțile comice extraordinare vor supraviețui întotdeauna, iar romanele devin tot mai valoroase ca pure reportaje sociale.

La fel ca majoritatea acoliților lui Dennis (Dennisisti?), ani de zile m-am simțit neobservat și singur. După ce am intrat la facultate, mi-am dat seama că eram doar unul dintr-o hoardă întregă. Cei mai neașteptați oameni s-au dovedit a-i fi fani, strângând în mână exemplare uzate din *The Joyous Season* sau *Love and Mrs. Sergeant*. Probabil cea mai prețuită comoară era un exemplar nou-nouț din *Little Me*, monumentală foto-biografie realizată de domnul Dennis pentru un star de cinema inventat, fără talent, pe nume Belle Poitrine. Patrick Dennis merită de mult timp o renaștere corespunzătoare.

Sper ca această ediție a *Tușii Mame* să fie doar un prim pas din relația unui novice cu maestrul. *Tușa Mame* este o operă clasică, dar și celelalte cărți ale lui Dennis merită aceeași apreciere. Mi-o imaginez pe Mame ca pe o gazdă efervescentă care le face cunoștință cititorilor de pretutindeni cu universul încântător al lui Dennis. După cum își amintește nepotul ei când descrie relația imposibilă și irezistibilă dintre ei: „am sfârșit prin a ne îndrăgosti, și pentru amândoi a fost o experiență irepetabilă”.

Tușa Mame

și orfanul

Aplouat toată ziua. Nu că m-ar deranja ploaia, dar asta era ziua în care îmi propusesem să-mi iau ochelarii de soare și să mă duc cu copilul la plajă. Totodată, aveam de gând să aplic afurisitele alea de șabloane pe pereții din pivnița pe care agentul imobiliar a numit-o „camera recreațională” și să termin ceea ce tot el a definit o mansardă incompletă, dormitorul ideal pentru oaspeți, sală de joacă, atelier sau cameră de lucru.

Dar imediat după micul dejun, am fost distras de la ce-mi propusesem.

Totul a pornit de la un număr vechi din *Reader's Digest*. E o revistă pe care o citesc foarte rar. N-am de ce, pentru că asist la dezbaterea tuturor articolelor din ea în fiecare dimineață pe canalul 751 și în fiecare seară pe canalul 603. Toată lumea din Verdant Greens – o comunitate de două sute de case construite în patru stiluri diferite – citește *Digest* ca pe Evanghelie. De fapt, nimeni nu vorbește despre altceva.

Totuși, trebuie să mărturisesc că revista, atunci când îmi pică în mână, ajunge să mă hipnotizeze și pe mine. Aproape împotriva voinței mele, citesc despre amenințările din sistemul public de învățământ, despre minunățiile nașterii pe cale naturală, despre cum o comunitate din Oregon a organizat un cartel de droguri și despre o persoană pe care un celebru scriitor – am uitat cine – o consideră cel mai memorabil personaj întâlnit vreodată.

Aici m-am oprit.

Personaj memorabil? Păi, scriitorul ăsta nu știe despre ce vorbește! N-are de unde să știe ce înseamnă un personaj adevărat dacă n-a cunoscut-o pe tușa Mame. Nimeni n-are de unde să știe. Cu toate astea, existau anumite asemănări între personajul lui și al meu. Personajul lui era o gingașă fată bătrână din New England, dintr-o gingașă căsuță de șindrilă albă și care, într-o zi, a deschis gingașa ei ușă verde ca să ridice, ca de obicei, ziarul *Hartford Courant*. Dar, în loc de ziar, a dat peste un gingaș coșuleț din nuiele, în care era un gingaș bebeluș de sex masculin. În restul articolului se povestea despre cum personajul memorabil a luat bebelușul și l-a crescut ca pe propriul copil. Ei bine, atunci am lăsat revista din mână și am început să mă gândesc la gingașa doamnă care m-a crescut pe mine.

În 1928, după un atac de cord minor, tata a fost consemnat la pat câteva zile. Pe lângă durerile din piept, trebuie să fi avut și o revelație cosmică și a intuit că nu va trăi veșnic. Așa că, neavând altceva mai bun de făcut, i-a telefonat secretarei, care era leită Bebe Daniels*, și i-a dictat testamentul. Imediat ce a terminat de dactilografiat, secretara

* Bebe Daniels (1901-1971) a fost o actriță, cântăreață și dansatoare americană. (n.tr.)

a luat originalul și patru copii la indigo, și-a pus pălăria și a luat un taxi din Strada La Salle până la Hotelul Edgewater Beach, pentru ca tatăl meu să le semneze.

Testamentul era foarte scurt și foarte original. Suna așa:

„În eventualitatea decesului meu, toate bunurile mele lumești vor rămâne unicului meu copil, Patrick. Dacă decesul se va produce înainte ca băiatul să împlinească optsprezece ani, o desemnez tutore legal pe sora mea, Mame Dennis, cu domiciliul în Beekman Place, nr. 3, New York.

Băiatul trebuie crescut după religia protestantă și trimis la școli *tradiționale*. Mame știe foarte bine ce vreau să spun. Întreg numerarul și titlurile de valoare pe care le dețin vor fi gestionate de compania fiduciară Knickerbocker din New York. Sunt convins că Mame va fi prima care va înțelege logica acestei chestiuni. Prin asta, desigur, nu vreau să spun că sora mea trebuie să-mi crească fiul pe socoteala ei. În fiecare lună, va trimite companiei chitanțele cu cheltuielile susținute pentru hrana, cazarea, educația, eventualele consultații medicale, îmbrăcăminte, fiului meu etc. Dar, înainte de a i le deconta, compania fiduciară va avea tot dreptul să conteste fiecare cheltuială care pare neobișnuită sau excentrică.

Totodată, las moștenire 5.000 (cinci mii) de dolari credincioasei noastre slujnice, Norah Muldoon, ca să se poată bucura de o pensie liniștită în locul acela din Irlanda despre care vorbește întruna.”

Norah m-a chemat de la joacă și tata mi-a citit testamentul cu voce tremurândă. Apoi a adăugat că tușa Mame este o femeie foarte *aparte* și că nu și-ar dori să lase în grija ei nici măcar un cățel, dar că, din nefericire, nu aveam alte rude, iar cerșetorii nu-și permit să facă mofturi. Martori la încheierea testamentului au fost secretara și ospătarul de serviciu al hotelului.

După o săptămână, tata uitase deja de boala lui și era pe câmpul de golf. După alte douăsprezece luni, cădea lat în sauna Clubului Chicago Athletic și eu rămâneam orfan.

De la înmormântare nu-mi amintesc prea multe, cu excepția faptului că era o căldură infernală și că vasele din limuzina Pierce-Arrow a firmei de pompe funebre erau pline de trandafiri proaspeți. Cât despre cortegiul, era format în principal din niște oameni impozanți, viguroși, care tot șușoteau ceva despre intenția de a juca cel puțin nouă găuri după terminarea întregii tărășenii, și, desigur, mai eram eu și Norah.

Norah a plâns ca o fântână arteziană. Eu, nu. În cei zece ani de viață, cât aveam pe atunci, de-abia dacă schimbasem câteva vorbe cu tata. Ne întâlneam doar la micul dejun, care pentru el însemna cafea, dicarbocalm și *Chicago Tribune*. Dacă spuneam ceva, își lua capul în mâini și spunea: „Ușurel, băiete, babacul e epuizat.” – lucru pe care n-am reușit să-l înțeleg decât la câțiva ani după moartea lui. În fiecare an, de ziua mea, ne trimitea pe mine și pe Norah la un spectacol de matineu de-al lui Joe Cook sau Fred Stone* sau, uneori, de-al Circului Sells-Floto. Odată, m-a scos în oraș la cină, într-un loc numit Casa de Alex, împreună cu

* Joe Cook (1890-1959) și Fred Stone (1873-1959) au fost niște actori americani de vodevil foarte populari. (n.tr.)

Lucille, o femeie drăguță care ne spunea la amândoi „scumpețe” și mirosea foarte bine. Îmi plăcea de ea. În rest, nu prea îl vedeam. Îmi petreceam mare parte din timp la Școala Latină pentru Băieți din Chicago, la locul de joacă împreună cu alți copii care stăteau în hotel, sau acasă, lipit de fusta lui Norah.

După ce tata a fost lăsat să se odihnească, cum zicea Norah, oamenii impozanți și viguroși au plecat spre clubul de golf, iar noi ne-am întors cu limuzina la Edgewater Beach. Când am ajuns, Norah și-a scos pălăria neagră și voalul și mi-a spus că am voie să-mi dau și eu jos costumul de gabardină. Mi-a mai zis că urmau să vină dl. Gilbert, partenerul lui tata, și încă un domn, și că trebuia să fiu prin preajmă ca să semnez niște hârtii.

Am intrat în camera mea și am început să-mi exersez semnătura pe hârtia de scrisori a hotelului și, în scurtă vreme, au sosit dl. Gilbert și prietenul lui. Îi auzeam vorbind cu Norah, fără să înțeleg însă prea multe din ce spuneau. Norah a plâns puțin și a zis ceva despre dragul, binecuvântatul și extrem de generosul om care nu se răcise încă în mormânt. Străinul a spus că-l cheamă Babcock și că era legatarul meu, adică cel care îmi va supraveghea buna purtare, ceea ce mi s-a părut foarte palpitant întrucât tocmai văzusem împreună cu Norah un film în care un condamnat pe nedrept primise un certificat de bună purtare și, în timpul unei evadări în masă, salvase viața fiicei gardianului. Apoi dl. Babcock a zis ceva despre un testament mai ciudat, dar inatacabil.

Norah a spus că nu se pricepe deloc la chestiuni bănești, dar că până și ea putea să-și dea seama că era vorba de o grămadă de bani.

Domnul Gilbert a spus că băiatul nu trebuie decât să semneze cecul în prezența reprezentantului companiei fiduciare, după care să fie legalizat, și toată tranzacția se putea considera încheiată. Mie mi se părea totul sinistru. Dl. Babcock a zis:

— Hm, da, așa este.

Norah a lăcrimat din nou și a spus că, într-adevăr, era vorba de o avere mare pentru un băiat atât de mic, iar dl. Babcock a zis da, era o sumă considerabilă, dar, pe de altă parte, el se ocupase și de oameni de-alde Wilmerding și Gould, care aveau bani *adevărați*.

Mie mi se părea că își băteau prea mult capul dacă până la urmă nu era vorba despre bani adevărați.

Apoi Norah a intrat în dormitor și mi-a spus să ies și să dau mâna cu domnul Gilbert și cu celălalt domn, ca un om mare. Așa am făcut. Dl. Gilbert a spus că suport situația ca un brav soldat, iar dl. Babcock, legatarul, mi-a zis că avea un băiat în Scarsdale de-o seamă cu mine și că spera să ne împrietenim curând.

Dl. Gilbert a luat telefonul și a solicitat un notar public. Când a venit, acesta mi-a dat să semnez două hârtii, apoi a mormăit ceva și le-a ștampilat. Dl. Gilbert a spus că asta era tot și că trebuia s-o ia din loc dacă voia să ajungă la timp la Winnetka. Dl. Babcock a spus că el era cazat la University Club și că, dacă Norah avea nevoie de ceva, îl găsea acolo. Am dat din nou mâna cu ei și dl. Gilbert a repetat că sunt un brav soldat. Apoi și-au luat pălăriile de paie și au plecat.

Când am rămas singuri, Norah a spus că mă purtasem exemplar și m-a întrebat dacă nu mi-ar plăcea să mergem în Salonul Marine, să mâncăm de seară, și apoi să vedem poate un film cu sonor.

Și așa a ieșit din scenă tatăl meu.

Nu aveam prea multe bagaje de făcut. Apartamentul nostru era alcătuit dintr-o sufragerie mare și trei dormitoare, dar mobila aparținea în întregime hotelului. Singurele gablonțuri ale tatălui meu erau o pereche de perii militare din argint și două fotografii.

— Ca un beduin, așa trăia tatăl tău, a spus Norah.

Mă obișnuisem atât de mult cu cele două fotografii, încât nu le acordasem niciodată atenție. Una dintre ele era a mamei mele, care a murit când m-a adus pe lume. Cealaltă înfățișa o femeie cu ochi scânteietori, înfășurată într-un șal spaniol și cu un trandafir mare la ureche.

— Ca o italiancă adevărată, așa arată, a spus Norah.

Ea era tușa Mame.

Norah și dl. Babcock s-au ocupat de bunurile personale ale tatei. El a luat toate hârtiile, ceasul de aur, butonierele cu perle și bijuteriile care aparținuseră mamei, spunând că le va păstra până când aveam să fiu destul de mare ca să le apreciez. Hainele tatei i-au fost dăruite ospătarului de serviciu. Crosele lui de golf, cărțile și jucăriile mele vechi au fost trimise unei organizații caritabile. Apoi Norah a luat fotografia mamei și a tușii Mame, le-a scos din ramă și le-a decupat, cât să-mi încapă în buzunarul de la piept:

— Așa vei avea mereu chipurile celor dragi lângă inima ta, mi-a explicat ea.

Totul era aranjat. Am trecut pe la Carson, Pirie & Scott's de unde Norah a cumpărat un costum subțire de doliu pentru mine și o pălărie spectaculoasă pentru ea.

Dl. Gilbert și compania fiduciară au făcut toate pregătirile pentru călătoria noastră la New York, și pe 30 iunie eram gata de drum.

Ziua în care am plecat din Chicago mi-o amintesc foarte bine, pentru că era prima oară când mi s-a dat voie să stau treaz până atât de târziu. Personalul hotelului a făcut chetă și i-a dăruit lui Norah o valijoară din piele de crocodil, niște mătănii din malahit și un buchet mare de trandafiri roșii. Mie mi-au luat o carte intitulată *Eroi biblici pe care fiecare copil ar trebui să-i cunoască – Vechiul Testament*. Norah m-a dus să-mi iau rămas bun de la fiecare copil din hotel în parte, după care, la ora șapte fix, ni s-a servit cina în cameră, alcătuită din trei feluri de desert și însoțită de complimentele bucătarului. La ora nouă, Norah m-a pus să mă spăl din nou pe mâini și pe față, mi-a periat noul costum de doliu, mi-a prins de guler medalionul Sfântului Cristofor, a vărsat o lacrimă, și-a pus pălăria cea nouă, și-a adunat trandafirii, a făcut o ultimă inspecție rapidă a camerelor, a mai vărsat o lacrimă, după care ne-am urcat în autobuzul hotelului.

Era lesne de observat că Norah nu era la fel de obișnuită ca mine să călătorească la clasa întâi. Ajunși în compartimentul trenului, a început să se agite și a scos un țipăt când am dat drumul la robinet. A citit cu voce tare absolut toate instrucțiunile, mi-a spus să nu mă apropiu de ventilatorul electric și să nu trag apa la WC până când trenul nu se pune în mișcare. Apoi a rectificat ordinul și mi-a interzis cu desăvârșire să folosesc toaleta, fiindcă cine știe cine o folosise înainte.

A urmat o mică altercație cu privire la care dintre noi să doarmă în patul de sus. L-aș fi vrut eu, dar Norah a fost de neclintit. Am avut o oarecare satisfacție când era cât pe ce să cadă cățărându-se până la el, dar ea a zis că, decât să sune după o scară și, deci, să fie văzută în cămașă de noapte de bărbatul acela negru, preferă să moară. La ora zece, trenul a luat-o din loc și eu m-am întins în pat, urmărind luminile din South Side cum treceau prin dreptul ferestrei. Când am ajuns în Gara Englewood, dormeam deja buștean. A fost ultima oară când am văzut Chicago-ul.

A fost palpitant să iau micul dejun în timp ce marele tren străbătea în goană peisajul rural. Norah se obișnuise acum cu toată situația și chiar a înfiripat o discuție în toată legea cu majordomul de culoare din vagonul-restaurant.

— Da, zicea Norah, au trecut treizeci de ani de când sunt în țara asta. Am venit de peste ocean când eram fată tânără și naivă. Am intrat prima dată în servicii – *în serviciu* – în Boston, Massachusetts; pe Bulevardul Commonwealth, acolo era. Dumnezeule, scările din casa aia! Înțelegeți, acolo locuia mama băiatului ăstuia, pe vremea când era doar o copilă. Apoi s-a măritat și m-au luat cu ei tocmai la Chicago. Doamne, ce speriată eram! Mă așteptam ca locul să fie plin de piei roșii. Mănâncă-ți tot oul din farfurie, scumpule, mi-a spus întorcându-se brusc spre mine.

— Mai întâi a murit dumneaei, a continuat Norah, și eu am rămas să am grijă de copil. Apoi, a murit domnu' Dennis. S-a stins uite-așa la Athletic Club. Și acuma am trista datorie să-l duc pe băiatul ăsta, bietul de el, la tușă-sa Mame, la New York. Gândiți-vă, la numai zece ani să rămâi și fără mamă, și fără tată. Aici, Norah și-a șters o lacrimă.

Majordomul mi-a spus că eram foarte curajos.

— Arată-i poza cu tușă-ta Mame, scumpule, a spus Norah.

Deși îmi era rușine, am băgat mâna în buzunarul de la piept și am scos fotografia cu mătușa îmbrăcată à la Carmen.

— Ia spuneți-mi, Beekman Place este un cartier decent în care să crești un copil? El nu e învățat decât cu ce-i mai bun.

— O, desigur, doamnă, spuse majordomul, este un loc foarte bun. Am un văr care lucrează în Beekman Place. Spune că aproape toți de-acolo sunt milionari.

Impulsionată de succesul ei social în rândul personalului trenului de New York, Norah a mai comandat o ceașcă de ceai și a început să-i privească pe ceilalți pasageri cu un aer de superioritate.

Am petrecut restul dimineții în compartiment, care se transformase ca prin magie dintr-un dormitor într-un fel de cameră de zi. Norah și-a rostit rugăciunile din rozariu, insistând în mod special asupra celor Șapte Orașe ale Păcatului, apoi s-a apucat de croșetat. După micul dejun, a reușit să-i spună mai întâi însoțitorului vagonului de dormit, apoi conductorului, și de fiecare dată cu puțin mai multă înfumurare, că eram un băiat putred de bogat – „iegzact ca regele Cum-îl-cheamă al României” – și că mă duceam la mătușa mea Mame, o femeie misterioasă și de asemenea bogată, care trăia într-un palat de marmură în Beekman Place.

La ora șase, am intrat în sfârșit în Gara Centrală. Cu toate aerele ei de femeie de lume, când s-a trezit în aglomerația de pe peron, Norah s-a înspăimântat.

— Ia-mă de mână, Paddy, strigă ea, ferească Dumnezeu să te pierzi în locul...

Restul avertismentului s-a pierdut în vacarm. Ținându-mă ferm cu o mână și strângând cu cealaltă punga de bani din corset, Norah a început o luptă dinainte pierdută cu un hamal, care, ignorându-i protestele, ne-a aruncat toate valizele într-un cărucior și a luat-o din loc, văzându-ne nevoiți să alergăm în urma lui.

S-a dovedit că nu avea de gând să ne fure bagajele. A oprit un taxi și a început să ne îngrămădească geamantanele pe bancheta din spate, unde apoi am reușit să ne înghesuim și noi, și, înainte ca hamalul să apuce să-și exprime recunoștința pentru bacșișul de zece cenți primit de la Norah, taxiul a pornit hurducându-se.

— Șofer, duceți-ne în Beekman Place, la numărul 3, a spus Norah, și să nu credeți că-s vreo ageamie pe care s-o plimbați prin tot orașul ca să crească nota de plată.

Era încă lumină și foarte, foarte cald. Nu știu cum mă așteptasem să arate New York-ul, dar, în orice caz, eram dezamăgit. Nu era cu nimic diferit de Chicago.

Pe Park Avenue era un blocaj cumplit în trafic și Norah s-a scandalizat când a văzut că taximetrul înregistrează cinci cenți în plus deși automobilul nu se clintise din loc. Third Avenue, în pofida numeroaselor plăcuțe cu nume irlandeze, nu i-a plăcut absolut deloc; Second Avenue, încă și mai puțin.

— Pot să vă-ntreb unde ne duceți, omul lui Dumnezeu? s-a rățoit Norah la șofer.

— Unde mi-ați spus: Beekman Place, numărul 3.

— Cerule, dar n-arată mai bine ca mahalalele din Dublin, s-a văitat ea.

Însă, când taxiul ajunse în Beekman Place, a simțit o oarecare ușurare.

— Drăguț locșor, a zis ea, păstrând doar un vag aer de superioritate.

Taxiul se opri în fața unei clădiri mari, care semăna cu oricare altă clădire de pe Lake Shore Drive, Sheridan Road sau Astor Street din Chicago.

— Nici pe departe la fel de impresionant ca Edgewater Beach, pufni Norah dintr-un fel de patriotism central-vestic. Sări din mașină, scumpule, și păzea să nu-ți strici frizura.

Portarul ne-a privit cu un interes nefiresc și ne-a spus cu răceală că trebuia să urcăm la etajul al șaselea.

— Haide, Paddy, spuse Norah, și ai grije la maniere cu tușă-ta Mame. E o cocoană tare eligantă.

În lift, am aruncat o ultimă privire la fotografia mătușii, atât cât să-mi amintesc cum arăta. M-am întrebat dacă avea să poarte un trandafir și un șal spaniol. Ușa liftului s-a deschis, ne-a lăsat să ieșim, și s-a închis în spatele nostru. Eram singuri.

— Dumnezeule Sfinte, încăperile iadului! a exclamat Norah.

Ne aflam într-un vestibul negru ca smoala. Singura lumină venea de la ochii galbeni ai unei stranii zeități păgâne cu două capete și opt brațe, așezată pe un suport din lemn de tec. Chiar în fața noastră se afla o ușă stacojie. Nu părea genul de loc în care să locuiască o doamnă spaniolă. De fapt, nu părea genul de loc în care să locuiască *cineva*.

Deși aveam zece ani, am prins-o pe Norah de mână.

— O, să-mi sară ochii dacă nu seamănă cu toaleta cocoanelor de la Teatrul Oriental, a exclamat Norah.

Apoi a apăsat cu prudență soneria. Ușa s-a dat în lături, făcând-o să scoată un mic țipăt.

— Doamne feri, un chinez!

În prag stătea rânjind un mic servitor japonez, nu cu mult mai înalt decât mine.

— Țe poftiți? a întrebat el.

Cu o voce slabă, umilă, Norah i-a răspuns:

— Sunt domnișoara, adică, vreau să spun sunt Norah Muldoon și l-am adus pe tânărul domn Dennis, aici cu mine, la mătușa lui.

Micuțul japonez a tresărit ca o păpușă mecanică.

— Asta greșeală. Nu băiețel azi.

— Dar am trimis chiar io – *eu* – telegramă că ajungem azi, la ceasurile șase, pe întâi iulie, a zis Norah cu un behăit jalnic de disperare.

— Nu important, ridică din umeri micuțul japonez cu supremă indiferență orientală. Băiat aici, casa aici, și doamna aici, dar acum ocupată. Nu important. Voi intrați. Voi așteptați. Eu chem.

— Crezi că e cazul? i-am șoptit lui Norah.

M-am uitat din nou la pereții negri și la idol și i-am strâns mâna aspră și bătrână. Tremura mai ceva decât a mea.

— Voi intrați. Voi așteptați, spuse japonezul cu un rânjet sinistru. Voi intrați, repetă el. Avea o voce hipnotizantă.

Cu picioarele ca de plumb, am înaintat în vestibulul apartamentului. Era și mai îngrozitor decât holul negru de la intrare. Pereții erau zugrăviți într-un portocaliu țipător. Un uriaș lampadar japonez din bronz arunca o lumină bolnăvicioasă prin pergamentul galben. De ambele laturi ale

vestibulului, se ridica o arcadă masivă, ascunsă de paravane înalte de hârtie, iar în spatele lor era o mulțime de oameni care făceau o gălăgie îngrozitoare.

Japonezul ne-a făcut semn să ne așezăm pe o bancă lungă și joasă. Era singura piesă de mobilier din încăpere.

— Voi stați, a sâsâit el. Eu aduc doamnă. Stați.

În spatele băncii se afla o tapiserie mare pe pergament. Înfățișa un bărbat japonez care-și scotea măruntaiele cu o sabie de samurai.

— Stați, a repetat servitorul chicotind și a dispărut după unul din paravanele de hârtie.

— Păgâni, a șoptit Norah. Încheieturile i-au pocnit dureros când și-a așezat trupul masiv pe bancă. Ce-ar fi spus bietu' tăică-tău?

Murmurul din spatele paravanului crescuse și se auzi zgomot de sticlă spartă. Am apucat-o strâns pe Norah.

Cunoștințele noastre despre traiul decadent oriental se limitau strict la ce văzuserăm în filme, unde Hollywood-ul ne explicase destul de clar la ce să ne așteptăm când Orientul și Occidentul se întâlneau: conflicte sângeroase între bande rivale, torturi îngrozitoare, fecioare nevinovate drogate, vândute și condamnate la o robie mai grea decât moartea pe malul fluviului Yangtze.

— Paddy, a exclamat Norah dintr-odată, am fost amăgiți și atrași într-o văgăună de opiomani, ca să fim omorâți sau chiar mai rău. Tre' s-o ștergem de-aici imediat!

A dat să se ridice, trăgându-mă după ea, dar s-a trântit la loc pe bancă cu un oftat deznădăjduit.

În vestibul intră o veritabilă japoneză care semăna cu o păpușă. Avea o tunsoare bob foarte scurtă, cu un breton

drept deasupra ochilor oblici; în urma ei se unduia o trenă lungă din mătase aurie brodată. Era încălțată cu o pereche de papuci aurii minusculi care sclipeau de pietre prețioase, iar la mâini îi zăngăneau niște brățări de fildeș. Avea niște unghii lungi, cum nu mai văzusem niciodată, date cu o ojă de un verde delicat. Dintre buzele de un roșu aprins, îi atârna un portțigaret din bambus care părea să nu se mai termine. Și totuși, nu știu cum se făcea, dar îmi părea vag cunoscută.

Ne-a privit pe mine și pe Norah surprinsă și amuzată în același timp:

— O, a spus ea, cei de la forțele de muncă nu mi-au zis că aduci și un copil cu tine. Nu contează. Pare un băiat de treabă. Iar dacă e obraznic, îl putem arunca oricând în râu.

Și a izbucnit în râs, dar noi, nu. Apoi i s-a adresat din nou lui Norah:

— Presupun că știi ce pretenții am de la tine – puțină robie prin casă șase zile pe săptămână, iar joia vei fi liberă.

Norah se holba la ea cu ochii cât cepele. O privea cu gura căscată.

— Ai întârziat puțin, să știi, continuă doamna orientală. Mă așteptam să ajungi la timp, să-i servești pe oamenii ăștia, gesticulă ea înspre locul din care venea toată zarva. Dar nu contează. Dacă n-ai lucruri la tine, mă gândesc că s-ar putea să-ți găsec niște haine mai confortabile.

Se îndreptă spre gălăgie.

— Așteptați aici, am să-l pun pe Ito să vă conducă spre camerele voastre. Ito! Ito! strigă ea și ieși val-vârtej din încăpere.

— Dumnezeu Sfinte, ai auzit-o cum vorbește? Ce cuvinte! Pare una din balerinele alea chinezoaice, asta pare. Ce ne facem, Paddy, ce ne facem?

Un cuplu cu un aspect straniu a străbătut vestibulul. Bărbatul semăna cu o femeie, iar femeia, cu excepția fustei de tweed, era o variantă perfectă a lui Ramon Novarro*. El a spus:

— Presupun c-ai aflat că vor să o trimită pe biata Miriam pe Coastă.

Femeia a răspuns:

— Oh, Dumnezeu știe, dacă vor s-o lichideze ca la carte, atunci au expediat-o pe sărmana lighioană în locul potrivit.

A izbucnit într-un râs răutăcios și amândoi au dispărut în spatele paravanului de vizavi.

Lui Norah mai era puțin și-i ieșeau ochii din orbite, dar nici eu nu eram prea departe. Zgomotul devenea din ce în ce mai puternic. Brusc, un țipăt a străpuns aerul. Am tresărit amândoi. Vocea unei femei se înălța isteric deasupra zarvei.

— Oh, Aleck, termină, te rog! Mă omori!

S-a auzit un hohot de râs și apoi un alt țipăt strident. Norah m-a apucat strâns de braț. De după panou s-au ivit doi bărbați. Unul dintre ei avea o barbă de un roșu aprins. Purtau pe brațe, între ei, o femeie îmbrăcată complet în negru, cu capul lăsat pe spate, cu ochii închiși, cu părul măturând podeaua în urma ei. Norah a rămas fără aer.

— Biata Edna, a spus unul dintre bărbați.

* Ramón Novarro (1899-1968), actor de film de origine mexicană, vedetă a filmelor mute. (n.tr.)

— Mă rog, mie nu-mi pare cătuși de puțin rău pentru ea, a spus bărbatul cu barbă. I-am zis chiar în după-amiaza asta: „Edna, i-am spus, îți pui singură capăt zilelor dacă bei toată otrava aia la prânz. Până la ora șapte, o să fii rece ca o scrumbie.” Și acum uită-te la ea, zace fără simțire.

Norah și-a făcut cruce.

Apoi s-a auzit un alt țipăt și un hohot nebunesc de râs. Micuțul japonez și-a făcut apariția de după un paravan și a străbătut cu iuteală vestibulul, ținând în mână un cuțit uriaș. Norah n-a reușit să-și rețină un geamăt.

— Sfântă Fecioară, Măicuța lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi. Salvează-ne pe mine și pe acest mic orfan de măcel și din ghearele acestor chinezi ucigași.

Și a început să murmure o rugăciune lungă și pătimașă cu atâta incoerență încât singurele cuvinte pe care am reușit să le deslușesc au fost sclavie albă, Shanghai și crimă sângeroasă.

Femeia-bărbat și bărbatul-femeie străbătură din nou vestibulul.

— Și, bineînțeles, *I-a sunat ceasul arhiepiscopului**, spunea el. Ai mai trăit vreodată o senzație atât de intensă?

— Doamne Dumnezeule, a strigat Norah, oare nu există nimeni și nimic sfânt în această mlaștină a păcatului?!

S-a auzit un alt țipăt și vaietul unei voci isterice:

— Aleck, nu! E curată *crimă!*

— Ajunge, exclamă Norah, înșfăcându-mă de mână și trăgându-mă în sus. Trebuie să scăpăm din acest cuib de

* *Death Comes for the Archbishop*, roman de Willa Cather (1873-1947). (n.tr.)

hoți și de ucigași cât încă mai suntem vii. Mai degrabă mor apărându-mi cinstea decât să-i las pe chinezii ăștia să ne vândă în robie. Hai, Paddy, s-o ștergem de-aici și fie ca bunul Dumnezeu să ne ajute.

Cu o agilitate remarcabilă, a țâșnit spre ușă, târându-mă după ea.

— Stați, vă rog.

Am rămas pironiți. Era micuțul japonez, rânjind grotesc și având încă cuțitul în mână.

— Doamna nu găsit pe voi?

— Uite care-i treaba, a spus Norah cu curajul pe care ți-l dă disperarea. Nu-s decât o sărmană bătrână, dar sunt dispusă să-mi răscumpăr salvarea. Am bani la mine, deși n-ai zice. Mulți bani. Cinci mii de dolari, pe lângă economiile de-o viață. Cu siguranță c-ai putea să ne faci pierduți în schimbul lor. N-am greșit nimănui cu nimic.

— Oh, nu, a zis el cu un zâmbet enigmatic. Nu corect. Aduc pe doamna. Doamna foarte nerăbdătoare să aibă băiat mic în casă.

— Ce josnicie! a gemut Norah.

Femeia japoneză cu aspect de păpușă și-a făcut din nou apariția.

— Ito, spuse ea, te-am căutat peste tot. Ea e noua bucătăreasă și vreau să...

— Nu, domn'șoară Dennis, a spus el făcând nu cu degetul, nu bucătar nou. Bucătar nou în bucătărie. Țsta băiat mic al lui matale.

— Oh, vai, a țipat ea. Atunci tu trebuie să fii Norah Muldoon!

— Da, a spus Norah în șoaptă, prea epuizată ca să-și poată regăsi vocea.

— Bine, dar de ce nu mi-ai spus că sosiți azi? N-aș fi organizat în veci o petrecere!

— Cu tot respectul, doamnă, v-am trimis o telegramă...

— Dar, dar în telegramă scria că sosiți pe întâi iulie, adică mâine. Azi e 31 iunie.

Norah a dat din cap cu un aer grav:

— Nu, doamnă, e întâi, bat-o Dumnezeu s-o bată de zi.

Râsul colorat a izbucnit iar:

— Dar e de-a dreptul caraghios! Toată lumea știe că iunie are 31 de zile! Și, strângându-și pumnul, a început să numere. Dumnezeule!

A urmat un moment de tăcere.

— Dar, scumpule, spuse ea pe un ton teatral, eu sunt tușa Mame!

M-a luat în brațe și m-a sărutat și mi-am dat seama că eram în siguranță.

Odată intrați în sufrageria cavernoasă a tușii Mame, care semăna foarte bine cu ambientul clubului de noapte din *Our Dancing Daughters*^{*}, am descoperit cu ușurare că era vorba doar despre un grup de femei și bărbați obișnuiți. Mă rog, *aproape* obișnuiți; în orice caz, nici urmă de orientali, cu excepția tușii Mame, care, din câte se părea, trecuse de la faza spaniolă la cea niponă.

Câțiva invitați stăteau pe niște divanuri japoneze joase, alții preferaseră terasa, de unde priveau apele noroioase

^{*} *Fetele noastre dansatoare*, film mut din 1928, cu Joan Crawford și John Mack Brown. (n.tr.)

ale râului care curgea dedesubt. Vorbeau și beau cu toții. Tușa Mame m-a sărutat de mai multe ori și m-a prezentat unei sumedenii de străini, printre care unui oarecare domn Benchley (foarte simpatic), unui domn Woolcott (foarte antipatic), unei anumite domnișoare Charles și multor alora. Tuturor le spunea același lucru:

— E fiul fratelui meu și de-acum înaintea va fi băiețelul meu.

Apoi mi-a zis să dau o raită prin împrejurimi, după care puteam să merg la culcare. Mi-a mai zis și că regreta amarnic greșeala atât de prostească în legătură cu data, dar că acum trebuia să se întâlnească cu o mulțime de oameni la cină, la Acvariu. Mie mi s-a părut un loc ciudat în care să iei masa, dar, ca să fiu politicos, am întrebato dacă aveau de gând să mănânce pește – și toată lumea a izbucnit în râs. Mătușa s-a limitat să-mi spună că era vorba de o tavernă din Fifties* și eu m-am prefăcut că înțeleg.

Norah m-a luat de mână și am dat o raită în jur, dar n-am făcut conversație cu nimeni. Toți foloseau cuvinte caraghioase, cum ar fi „batic”, „Freud”, „complex de inferioritate” și „abstracție”. O doamnă roșcată povestea că petrecerea zilnic câte o oră pe canapeaua doctorului ei și că de fiecare dată, înainte de plecare, îi lăsa douăzeci și cinci de dolari. Norah m-a tras de mână să mergem în altă parte.

Micuțul japonez i-a întins un pahar spunându-i că era ceva bun, abia adus de pe vapor, iar Norah i-a răspuns că nu era obișnuită cu țăriile – deși mie îmi spunea mereu că

* Străzile din New York nu au nume, ci numere și, prin extrapolare, dau și denumirea cartierului din împrejurimi. În cazul de față, *Fifties* s-ar traduce prin Cartierul 50, dar am păstrat originalul pentru a accentua confuzia personajului. (n.tr.)

vede fantome și tot felul de spirite din văzduh – dar că, de data asta, avea de gând să ia totuși o gură. A părut să se înveselească brusc și, după o vreme, i-a cerut lui Ito încă o dușcă.

În scurt timp, musafirii au început să plece. Unii dintre ei au spus că voiau să vadă bătrânul Texas în acea seară și că trebuiau s-o ia din loc, altfel nu mai prindeau locuri. Eu crezusem întotdeauna că Texasul era la o distanță considerabilă de New York, dar e clar că mă înșelasem.

În hol, mai erau încă vreo câțiva care discutau despre lucruri pe care nu le înțelegeam, cum ar fi *Lisistrata*, *netsuke*, lapis lazuli și de un anume Karl Marx, care, mă gândeam eu, trebuia să fie rudă cu Groucho, Harpo, Chico și Zeppo. Apoi și-a făcut apariția tușa Mame, într-o rochie galbenă de seară precum cea purtată de Bessie Love în *The Broadway Melody*. Era foarte scurtă în față și foarte lungă în spate și nu mai semăna deloc a japoneză.

— Noapte bună, dragul meu, mi-a spus ea sărutându-mă. Mâine dimineată vom sta de vorbă pe îndelete, bine? Dar nu prea devreme.

A închis ușa în urma ei și apartamentul s-a cufundat în tăcere.

Servitorul japonez m-a luat de mână cu blândețe:

— Tu flămând. Tu vii mănânci acum. Apoi, pe același ton binevoitor: Sau poate vrei întâi pipi, băiețel?

M-au trecut fiori calzi și apoi reci când mi-am dat seama de un anumit lucru.

— Am... am făcut deja, mulțumesc, m-am tânguit eu, uitându-mă îngrozit la pata întunecată care se răspândea pe costumul meu subțire de doliu abia cumpărat.

Tușa Mame

și ora copiilor

Articolul din *Digest* povestea în continuare cum fata bătrână din New England, deși nu avea niciun pic de experiență cu copiii, a prins drag de orfanul găsit abandonat în pragul casei; ba mai mult, a început să se preocupe de discipline precum puericultura, psihologia copilului și de alte chestiuni de genul acesta.

Când a sosit momentul să-l dea la școală, domnișoara Memorabilă și-a exprimat dezacordul față de metodele de educație folosite în comunitate. Funcționarul responsabil cu prezența elevilor îi purta puștiului toate sâmbetele, dar simpatica fată bătrână a reușit de una singură să impună niște reforme mărețe ale sistemului școlar.

Ei bine, mie nu mi se părea nimic extraordinar aici. În ce privește educația și psihologia, și tușa Mame avea niște idei de-a dreptul originale.

Dacă mă gândesc la fluturașul exotic și distrat care era în 1929, îmi dau seama că, atunci când am intrat pentru prima oară cu ochii larg deschiși, speriat, în splendoarea orientală a apartamentului ei din Beekman Place, trebuie

să fi fost la fel de îngrozită ca și mine de ideea de a crește un băiețel de zece ani, complet străin. Însă tușa Mame n-ar fi recunoscut asta nici în ruptul capului. Avea o fire de lup-tătoare, ca o fată din trupele de cercetași. Și, deși ideile ei despre creșterea copiilor erau un pic neortodoxe – ca, de altfel, ideile ei despre orice – sistemul ei inedit a funcționat de regulă destul de bine.

Prima noastră discuție față în față a avut loc în dormitorul ei monumental, la ora unu după-amiază, a doua zi după sosirea mea la New York. Îmi petrecusem dimineața cu Norah, rătăcind apatic prin apartamentul uriaș. Mă simțeam neglijat, neiubit, nedorit și cumplit de singur. Ito, micuțul servitor japonez, îmi pregătise un prânz delicios și chicotise mai tot timpul, dar, altfel, nu a comunicat deloc cu mine. Până la ora unu ajunsesem atât de abătut, că am început să citesc *Eroi biblici pe care fiecare copil ar trebui să-i cunoască – Vechiul Testament*. Dar nu după mult timp, Ito a intrat în camera mea și mi-a spus:

— Tu acum la doamna.

Tușa Mame m-a primit în dormitorul ei de la etajul al doilea. Era o încăpere imensă, cu pereți negri, un covor alb și tavan auriu. Singurele piese de mobilier erau un pat auriu enorm, pus pe un pedestal, și o noptieră alături. Cred că oricine ar fi găsit camera aceea angoasantă, dar nu și tușa Mame. Ea era veselă ca o vrăbiuță. De fapt, și semăna cu o pasăre în halatul ei de noapte din pene roz de struț. Citea *Les Faux-Monnayeurs** de Gide și fuma țigări Melachri-no dintr-un portțigaret lung de chihlimbar.

* *Falsificatorii de bani*, în franceză în original. (n.tr.)